

Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΙΣ ΕΝ ΣΥΓΚΡΙΣΕΙ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΙΔΙΩΤΙΚΗΝ

Ἑπὶ

ΣΩΤ. Ι. ΑΓΑΠΗΤΙΔΟΥ

Ἡ τεραστία μεταπολεμικὴ ἐξάπλωσις τοῦ θεσμοῦ τῶν κοινωνικῶν ἀσφαλίσεων καὶ ἡ ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς εἰσαγωγῆς αὐτῶν καὶ ἐν Ἑλλάδι διεξαχθεῖσα συζήτησις συνετέλεσαν, ὥστε νὰ καταστῇ παρ' ἡμῖν εὐρύτατα γνωστὴ ἡ ἔννοια τῆς κοινωνικῆς ἀσφαλίσεως. Ὡς ἐκ τούτου ἐγένετο ἀντιληπτόν, ὅτι τὸ ἀντικείμενον ταύτης δὲν συνταυτίζεται μὲ τὸ ἀντικείμενον τῆς ἀσκουμένης παρὰ τῶν ἀσφαλιστικῶν ἐταιρειῶν ἐπιχειρήσεως. Πράγματι δέ, ὡς θέλομεν δείξει ἐν τῷ παρόντι ἄρθρῳ, ὑπάρχουν πλεῖστα σημεῖα, τὰ ὁποῖα χωρίζουν τὴν κοινωνικὴν ἀσφάλισιν ἀπὸ τὴν ἰδιωτικὴν.

Ἄλλ' οὐχὶ τυχαίως αἱ δύο μορφαὶ τοῦ εἴδους τούτου τῆς προνοίας ἔλαβον τὴν αὐτὴν ὀνομασίαν. Πλὴν τοῦ γεγονότος, ὅτι ἡ κοινωνικὴ ἀσφάλισις ἐρρυθμίσθη, κατὰ τὴν πρώτην περίοδον ἀπὸ τῆς ἐμφανίσεώς της, ὑπὸ τῶν διεπόντων τὴν ἰδιωτικὴν ἀσφάλισιν κανόνων δικαίου, διάφοροι βασικοὶ λόγοι, βασικά, δηλονότι, κοινὰ χαρακτηριστικὰ δικαιολογοῦν τοῦτο :

1) Τόσον ἡ κοινωνικὴ, ὅσον καὶ ἡ ἰδιωτικὴ ἀσφάλισις—καὶ συγκριμένως ὁ σοβαρώτατος αὐτῆς κλάδος τῆς ἀσφαλίσεως ζημιῶν—ἔχουν σκοπὸν τὴν κάλυψιν ἀπωλείας περιουσίας ἢ εἰσοδήματος (ἢ τὴν κάλυψιν δημιουργηθείσης νέας ἀνάγκης) ἐπελθούσης ἐξ ὠρισμένων αἰτίων καὶ πληξιάσης τὸν ἠσφαλισμένον ἀμέσως ἢ ἐμμέσως. Ἡ λαμβανομένη πρόνοια ἔγκειται ἀκριβῶς εἰς τὴν ἐξασφάλισιν μιᾶς μικροτέρας, ἀλλὰ βεβαίας, παροχῆς πρὸς κάλυψιν μιᾶς ἀπωλείας ἢ ζημίας μεγαλυτέρας, ἀλλ' ἀβεβαίας. Δι' αὐτῆς παύει πλέον ἡ ἄσκησις τῆς παραγωγικῆς δραστηριότητος τοῦ ἀτόμου νὰ εἶνε ἐκτεθειμένη, ἄνευ σχετικῆς ἀντιμετωπίσεως, εἰς ἀπροβλέπτους κινδύνους διαταράσσοντας ἐπιβλαβῶς καὶ ἐνίοτε ἀνεπανορθώτως τὴν οἰκονομικὴν του κατάστασιν. Χάρις εἰς τὴν ἀσφάλισιν τὰ ἄτομα ἐπιδίδονται εἰς τὴν ἐργασίαν των μὲ μεγαλυτέραν ψυχικὴν ἠρεμίαν καὶ μὲ περισσοτέραν πίστιν ἐπὶ τὸ μέλλον αὐτῆς, ἀναπτύσσοντα τοιοῦτοτρόπως ἐντονωτέραν παραγωγικὴν πρωτοβουλίαν.

2) Οὐσιώδη στοιχεῖα καὶ εἰς τὰς δύο μορφὰς τῆς ἀσφαλίσεως εἶνε ἀφ' ἑνὸς ὁ ἀσφαλιζόμενος «κίνδυνος» καὶ ἀφ' ἑτέρου τὸ εἰς

ἀντάλλαγμα τούτου καταβαλλόμενον «ἀσφάλιστρον». Διὰ μέσου τοῦ ἀσφαλίστρου ὁ ἀσφαλιστὴς ἀναλαμβάνει εἰς βάρος τοῦ τὸν κίνδυνον, τὸν ὁποῖον κατ' ἀρχὴν θὰ ἔφερον ὁ ἠσφαλισμένος. Ὁ κίνδυνος εἶνε πάντοτε ἀνεξάρτητος τῆς θελήσεως τοῦ ἠσφαλισμένου, κατὰ κανόνα δὲ καὶ ἐναντίον τοῦ συμφέροντος αὐτοῦ. Διὰ τοῦτο, ἐν περιπτώσει ἐπελεύσεως τοῦ γεγονότος - κινδύνου τῆ προκλήσει τοῦ ἠσφαλισμένου, ὁ ἀσφαλιστὴς δὲν ὑποχρεοῦται εἰς παροχὰς ἢ ἀποζημιώσεις. Εἶνε ἀδίσφορον, ἂν ὑπὸ τὸν ὄρον «κίνδυνος» περιλαμβάνωνται καὶ ἀσφαλιστικαὶ περιπτώσεις, καθ' ἃς αἱ παροχαὶ θέλουσι λάβει χώραν, ἐὰν ἐπέλθῃ γεγονὸς οὐχὶ δυσάρεστον ἀλλὰ μᾶλλον εὐχάριστον (ὡς π. χ. ἐν περιπτώσει τοκετοῦ). Ἐπίσης δὲν ἔχει σημασίαν, ἂν τὸ ἐν τῇ κοινωνικῇ ἀσφάλισι καταβαλλόμενον ἀντάλλαγμα διὰ τὸν ἀσφαλιζόμενον κίνδυνον καλῆται εἰδικώτερον «εἰσφορά».

3) Καὶ ἡ μία καὶ ἡ ἄλλη μορφή ἀσφαλίσεως βασιζονται ἐπὶ μαθηματικῶν καὶ στατιστικῶν ὑπολογισμῶν τόσο τῆς πιθανότητος ἐπελεύσεως τῶν ἀσφαλιζομένων κινδύνων ὅσον καὶ τῶν καταβαλλομένων ἀσφαλίστρων. Δυνάμει διαφόρων ὑπολογισμῶν καὶ πινάκων καθορίζεται πόσα περίπου ἄτομα εἰς ἓν δεδομένον χρονικὸν διάστημα δύνανται νὰ ὑποστῶσιν ὠρισμένην ἀπώλειαν ἢ ζημίαν, χωρὶς, ἐννοεῖται, νὰ δύναται νὰ προβλεφθῇ καὶ τίνες συγκεκριμένως θέλουν ὑποστῆ ταύτην. Διὰ τοῦτο ἀναγκαῖαι προϋποθέσεις τῆς ἀσφαλίσεως εἶνε, τὸ μὲν ἡ πιθανότης ὅτι ὁ ἐν λόγῳ κίνδυνος συμβαίνει ἐν τινι δεδομένῳ μέτρῳ, τὸ δὲ τὸ γεγονὸς ὅτι εἷς δεδομένος ἀριθμὸς ἀτόμων εἶνε ἐκτεθειμένος εἰς τοῦτον καὶ ἠσφαλισμένος κατ' αὐτοῦ, χωρὶς νὰ εἶνε γνωστὸν τίνες ἐκ τῶν ἠσφαλισμένων θὰ ὑποστοῦν τὸν κίνδυνον τοῦτον ἐν δεδομένῳ χρόνῳ. Εἶνε δὲ ἀξιοσημεῖωτον ἐν προκειμένῳ, ὅτι ἡ πιθανότης ἐπαληθεύσεως τῶν ὑπολογισμῶν εἶνε τόσο μεγαλύτερα ὅσον εὐρύτερος εἶνε ὁ κύκλος τῶν προσώπων, ἅτινα καταβάλλουσιν ἀσφάλιστρα καὶ εἰς ἃ κατανέμεται ἡ πιθανότης ἐπελεύσεως τοῦ κινδύνου.

Ἐὰν ὁμως τὰ τρία ταῦτα κοινὰ χαρακτηριστικὰ εἶνε βασικά καὶ ἰκανὰ διὰ νὰ δικαιολογήσουν τὴν κοινὴν ὀνομασίαν καὶ τὴν κατάταξιν τῶν δύο μορφῶν ἀσφαλίσεως εἰς τὸν αὐτὸν κλάδον προνοίας, ὑπάρχουν, ἰδίως ὡς ἐκ τῆς κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη πλήρους εἰδικῆς διαπλάσεως τοῦ θεσμοῦ τῶν κοινωνικῶν ἀσφαλίσεων, θεμελιώδεις διαφοραὶ, αἱ ὁποῖαι ἐπιβάλλουν τὴν ἀπόσπασιν τῆς κοινωνικῆς ἀσφαλίσεως ἀπὸ τοῦ ἰδιωτικοῦ ἀσφαλιστικοῦ δικαίου. Αἱ διαφοραὶ αὗται, πηγάζουσαι κυρίως ἐκ τοῦ κοινωνικοῦ χαρακτήρος τῆς κοινωνικῆς ἀσφαλίσεως, εἶνε αἱ ἑξῆς :

1) Ἡ ἰδιωτικὴ ἀσφάλισις βασιζέται ἀποκλειστικῶς ἐπὶ τῆς «ἀτομικῆς» ἀρχῆς, ἐνῶ ἡ κοινωνικὴ ἐπὶ τῆς «κοινωνικῆς». Ὁ ἐπιχειρηματίας—ἀσφαλιστῆς ἔχει ὡς μόνον σκοπὸν τῆς ὀργανώσεως τῆς ἐπιχειρήσεώς του τὴν πραγματοποίησιν κερδῶν, ἅτινα θὰ προέλθουν ἐκ τῆς διαφορᾶς μεταξὺ τῶν ἐξ ἀσφαλιστρῶν ἐσόδων καὶ τῶν διὰ κάλυψιν πραγματοποιηθέντων «κινδύνων» δαπανῶν. Αἱ κοινωνικαὶ ἀσφαλίσεις, ἀντιθέτως, οὔσαι πρωτίστως μέσον ἀσκήσεως κρατικῆς κοινωνικῆς πολιτικῆς, ὀρμώμεναι συνεπῶς ἐξ ἐλατηρίων καθαρῶς πολιτικο-κοινωνικῶν καὶ ἀποβλέπουσαι εἰς τὴν ἀνακούφισιν τῶν πενεστέρων τάξεων κατὰ τὴν ἐπέλευσιν ἐπιζημιῶν δι' αὐτὰς γεγονότων καὶ εἰς τὴν διὰ τῆς ἀνακουφίσεως ταύτης ἄμβλυσιν τῶν κοινωνικῶν ἀντιθέσεων, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἀποβλέπουν εἰς κερδοσκοπίαν. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ ὑπολογισμὸς τῶν καταβαλλομένων ἀσφαλιστρῶν ἐπὶ τῆς ἰδιωτικῆς ἀσφαλίσεως γίνεται ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ἀναλαμβανομένου κινδύνου, ἐνῶ εἰς τὴν κοινωνικὴν ἀσφάλισιν αἱ εἰσφοραὶ κανονίζονται ἐπὶ τῇ βάσει μᾶλλον τῆς πρὸς εἰσφορὰν ἰκανότητος τοῦ ἠσφαλισμένου.

Ἡ συσσώρευσις κεφαλαίων εἶνε βεβαίως σύνηθες χαρακτηριστικὸν καὶ εἰς τὰς κοινωνικὰς ἀσφαλίσεις, ἀλλ' ὁ σκοπὸς αὐτῆς ἐκεῖ εἶνε ἐντελῶς διάφορος. Ἀπασκοπεῖ τὴν καλυτέραν ἐξυπηρέτησιν τῆς ἀποστολῆς τοῦ θεσμοῦ, τὴν ποιοτικὴν βελτίωσιν τῆς ἀσφαλιστικῆς του δράσεως, τὴν σύστασιν καὶ τὴν ὀργάνωσιν τῶν συντελεστικῶν τοῦ σκοποῦ του ἰδρυμάτων (νοσοκομείων κλπ.) τὴν ἐκτέλεσιν προγράμματος ἔργων καὶ μέτρων προλήψεως καὶ τὴν πραγματοποίησιν διαφόρων κοινωφελῶν ἔργων πρὸς ἐξυπηρέτησιν τῶν ἀποροτέρων τάξεων (εὐθηναὶ λαϊκαὶ κατοικίαι, κατασκευὴ ὁδῶν κλπ).

Ἡ ὀργάνωσις τῆς κοινωνικῆς ἀσφαλίσεως δὲν εἶνε ἀπαραιτήτως κρατικὴ. Θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ φαντασθῶμεν καὶ μὴ κρατικὸν ὀργανισμόν ἐκπληροῦντα τοιαύτην κοινωνικὴν ἀποστολήν, ὡς ἐπίσης θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ φαντασθῶμεν τὴν ἰδιωτικὴν ἀσφάλισιν εἰς τὰς χεῖρας τοῦ Κράτους. Ἐχομεν μάλιστα καὶ σχετικὰ παραδείγματα. Τοῦτο δὲ δὲν πρέπει νὰ μᾶς ἐκπλήττη· συμβαίνει, εἴτε διότι εἶς τινὰ Κράτη δὲν εἰσήχθη ἀκόμη κατ' οὐσίαν ὁ θεσμὸς τῶν κοινωνικῶν ἀσφαλίσεων καὶ τὴν ὑπάρχουσαν κοινωνικὴν ἀσφαλιστικὴν δρᾶσιν ἐξυπηρετοῦν στοιχειωδῶς καὶ μερικῶς διάφοροι «Ἀμοιβαῖαι Ἀσφάλειαι» ἢ «Ἀσφαλιστικὰ Ταμεῖα», εἴτε διότι αἱ ἰδιωτικαὶ ἀσφαλιστικαὶ ἐπιχειρήσεις ἀπεδείχθησαν ἀνεπαρκεῖς διὰ κλάδους τινὰς ἰδιωτικῆς ἀσφαλίσεως καὶ τὸ Κράτος ἀνέλαβε τὸ σχετικὸν ἔργον (ὡς ἐν Ἰταλίᾳ τὸ Istituto Nazionale delle As-

sicurazioni). Σήμερον ὅμως ἡ ἔκτασις τῆς κοινωνικῆς ἀσφαλίσεως ἀποκλείει τὴν ἀνάθεσιν τῆς τεραστίας αὐτῆς κοινωνικῆς δράσεως εἰς ἰδιωτικούς ὀργανισμούς ἔστω καὶ μὴ κερδοσκοπικοῦ χαρακτήρος. Τὸ Κράτος ὀργανώνει εἰδικὰς κρατικὰς ὑπηρεσίας κοινωνικῶν ἀσφαλίσεων ἢ ἀναθέτει τὸ σχετικὸν ἔργον εἰς εἰδικούς Ὀργανισμούς Δημοσίου Δικαίου εὐρισκομένους ὑπὸ τὸν ἔλεγχον αὐτοῦ. Ἡ ἐνεργὸς ἀνάμιξις τοῦ Κράτους ἐκδηλοῦται οὐχὶ μόνον εἰς τὴν συμμετοχὴν αὐτοῦ, δι' ἀντιπροσώπων του, εἰς τὴν διοίκησιν τῶν Ὀργανισμῶν κοινωνικῶν ἀσφαλίσεων, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ἐκ μέρους τούτων ὑποχρέωσιν ὑποβολῆς πρὸς ἔγκρισιν πάσης ἀποφάσεως ἐπὶ θεμελιώδους ὀργανωτικοῦ ζητήματος (οὕτω καὶ ὁ νόμος 6298)¹. Ἐν πάσῃ περιπτώσει, ὡς ἤδη εἴπομεν, τὸ κύριον κριτήριον τῆς διακρίσεως τῶν δύο μορφῶν τῆς ἀσφαλίσεως δὲν εἶνε ὁ χαρακτήρ τοῦ ὀργάνου, εἰς χεῖρας τοῦ ὁποίου εὐρίσκεται ἡ ἀσφαλιστικὴ δρᾶσις, ἀλλ' ἡ παρουσία ἢ ἀπουσία ἐλατηρίων πολιτικοκοινωνικῶν.

Ὁ πολιτικοκοινωνικὸς χαρακτήρ τῆς κοινωνικῆς ἀσφαλίσεως ἐξηγεῖ καὶ τὴν γενικὴν τάσιν πρὸς ἀνάθεσιν τῆς ἐκδικάσεως τῶν γεννωμένων ὡς πρὸς τὴν ὑπαγωγὴν εἰς τὴν ἀσφάλισιν, τὰς εἰσφορὰς καὶ τὰς παροχὰς ἀμφισβητήσεων εἰς εἰδικὰ διοικητικὰ δικαστήρια (ἀσφαλιστικὰ δικαστήρια). Τοιαῦτα δικαστήρια εἰσάγει καὶ ὁ ἡμέτερος νόμος 6298 «περὶ Κοινωνικῶν Ἀσφαλίσεων» δύο βαθμῶν, τὰ πρωτοβάθμια καὶ τὸ δευτεροβάθμιον ἀσφαλιστικὸν δικαστήριον, ἅτινα διέπονται ὑπὸ εἰδικῶν δικονομικῶν διατάξεων, ἐξυπηρετικῶν τοῦ σκοποῦ τῆς ἀσφαλίσεως. Ἀνάλογα δὲν συμβαίνουν καὶ οὔτε εἶνε δυνατὸν νὰ συμβοῦν εἰς τὰς ἰδιωτικὰς ἀσφαλίσεις, ἔνθα πᾶσα ἀμφισβήτησις ἔχει φυσικὸν κριτὴν τὰ κοινὰ δικαστήρια.

2) Ἡ ἰδιωτικὴ ἀσφάλισις δὲν δύναται νὰ πηγᾶσῃ εἰ μὴ ἀπὸ σύμβασιν συναπτομένην μεταξὺ τοῦ ἀσφαλιζομένου καὶ τοῦ ἀσφαλιστοῦ. Δὲν δύναται νὰ νοηθῇ ἰδιωτικὴ ἀσφάλισις αὐτοδικαίως

1. Ὁ νόμος 6298 «περὶ κοινωνικῶν ἀσφαλίσεων» συνιστᾷ εἰδικὸν γνωμοδοτικὸν Συμβούλιον τῶν Κοινωνικῶν Ἀσφαλίσεων παρὰ τῷ Ὑφυπουργείῳ Ἐργασίας (ἄρθρα 61-63) πρὸς γνωμοδότησιν ἐπὶ παντὸς νομοσχεδίου, διατάγματος ἢ κανονισμοῦ ἀναφερομένου εἰς τὸν θεσμὸν τῶν Κοινωνικῶν Ἀσφαλίσεων καὶ πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν δι' ἐτέρων διατάξεων τοῦ νόμου τούτου ἀνατιθεμένων αὐτῷ λειτουργιῶν. Τὸ ἐν λόγῳ γνωμοδοτικὸν Συμβούλιον συνεστήθη ὅλως ἐσχάτως καὶ ἤρχισεν ἤδη ἀσχολούμενον μὲ τὴν ἐπεξεργασίαν καὶ τὸν ἔλεγχον τῶν σχεδίων κανονισμῶν κ.λ.π.

ἐκ τοῦ νόμου προερχομένη. Ἡ ἐλευθέρως συναπτομένη σύμβασις, καταρτιζομένη, βεβαίως, συμφώνως πρὸς τὰς διατάξεις τοῦ νόμου, καθορίζει τὰς λεπτομερείας καὶ τοὺς ὄρους τῆς ἀσφαλίσεως καὶ δὴ τὸν ἀσφαλιζόμενον «κίνδυνον», δεδομένου ὅτι τὸ ἄτομον, ὁ ἀσφαλιζόμενος, ἔχει ἀπόλυτον δικαίωμα ἐκλογῆς «κινδύνου». Ἡ κοινωνικὴ ἀσφάλισις, ἀντιθέτως, δύναται νὰ νοηθῆ ὑποχρεωτικῆ, κατὰ δὲ τὴν ἄρχουσαν γνώμην μόνον ὡς τοιαύτη δύναται νὰ ὑπάρξῃ καὶ νὰ εὐδοκιμήσῃ. Εἶνε, ἄλλωστε, γνωστὴ ἡ γενικὴ τάσις πρὸς εἰσαγωγὴν ὑποχρεωτικῆς κοινωνικῆς ἀσφαλίσεως. Ἡ γνώμη τῆς ὑποχρεωτικότητος, ζωηρῶς ὑποστηρικθεῖσα ὑπὸ τῶν παρ' ἡμῖν εἰδικῶν, ὑπερίσχυσε καὶ ἐγένετο ἀποδεκτὴ παρὰ τοῦ νομοθέτου ἡμῶν τῶν νόμων 5733 καὶ 6298 «περὶ Κοινωνικῶν Ἀσφαλίσεων».

Ἐκ τοῦ ὑποχρεωτικοῦ τῆς κοινωνικῆς ἀσφαλίσεως ἐκπηγάζουν πολλαὶ συνέπειαι, τὰς ὁποίας δὲν ἔχει ἡ ἰδιωτικὴ ἀσφαλιστικὴ σύμβασις, ἐν ἧ τὸ πᾶν ἐξαρτᾶται ἐκ τῶν συμφωνουμένων ὄρων. Ἀναφέρομεν, ἐπὶ παραδείγματι, τὴν ἐξῆς διαφορὰν: Ἐνῶ ἐν τῇ ἰδιωτικῇ ἀσφαλίσει καὶ ἰσχυρὰ καὶ συνήθως εἶνε ἡ ῥήτρα, καθ' ἣν ἐν περιπτώσει μὴ ἐγκαίρου ἢ προσηκούσης πληρωμῆς τοῦ ἀσφαλίστρου, ὁ ἀσφαλιστὴς δικαιούται νὰ θεωρήσῃ διαλελυμένην τὴν σύμβασιν, ἐν τῇ κοινωνικῇ ἀσφαλίσει ἢ μὴ τήρησις τῆς ὑποχρεώσεως πρὸς καταβολὴν τῆς εἰσφορᾶς (δι' ἣν ὑπεύθυνος παρ' ἡμῖν εἶνε ὁ ἐργοδότης κατακρατῶν τὸ διὰ λογαριασμὸν τοῦ ἐργάτου πληρωνόμενον ποσὸν τῆς εἰσφορᾶς ἐκ τοῦ μισθοῦ τούτου) δὲν εἶνε δυνατόν νὰ συνεπάγεται ἔκπτωσιν, διότι τότε ἡ βᾶσις τῆς ὑποχρεωτικότητος δὲν θὰ ἦτο σοβαρῶς τεθειμένη.

3) Ἡ ἰδιωτικὴ ἀσφάλισις καλύπτει ἀφ' ἑνὸς κινδύνους πραγματικούς, δηλαδὴ γεγονότα πλήττοντα τὸν κινητὸν ἢ τὸν ἀκίνητον πλοῦτον τοῦ ἠσφαλισμένου (ἀσφάλεια θαλάσσης, πυρός, χαλάζης, πλημμύρας, κλοπῆς κλπ.) καὶ ἀφ' ἑτέρου κινδύνους προσωπικούς, δηλονότι γεγονότα πλήττοντα τὴν ἀνθρωπίνην ζωὴν καὶ προκαλοῦντα ὑλικὰς ζημίας (ἀσφάλεια ζωῆς). Διὰ τοῦτο καὶ οἱ ἐπιστήμονες διαιροῦν τὰς ἀσφαλείας εἰς «πραγματικὰς» καὶ «προσωπικὰς». Τοῦτο δὲν συμβαίνει εἰς τὰς κοινωνικὰς ἀσφαλίσεις. Αὐτὸς οὗτος ὁ χαρακτήρ αὐτῶν ἀποκλείει τὴν ἕκτασιν τῆς παρεχομένης κοινωνικῆς προστασίας ἐπὶ ζημιῶν τοῦ πλούτου. Τὸ γεγονὸς ὅτι τὸ εἶδος τοῦτο τῆς προνοίας ἀφορᾷ ἰδίως τὰς κατωτέρας τάξεις, αἵτινες στεροῦνται πλούτου καὶ ὁ σκοπὸς αὐτῆς νὰ ἐξασφαλίσῃ εἰς τὰς τάξεις ταύτας τὰ ἀναγκαῖα ὑλικά μέσα ἐν περιπτώσει ἐπελεύσεως γεγονότων, ἐξ ἀφορμῆς τῶν ὁποίων αὐταὶ

ἀδυνατοῦν, παρὰ τὴν θέλησίν των, νὰ ἀνταποκριθοῦν, διὰ τῆς ἐκμισθώσεως τῶν ἐργατικῶν των δυνάμεων, εἰς τὰς ἀνάγκας τῆς ζωῆς, δικαιολογοῦν τὸν κατὰ γενικὸν κανόνα περιορισμὸν τῆς κοινωνικῆς ἀσφαλίσεως εἰς τὴν κάλυψιν μόνον τῶν προσωπικῶν ζημιῶν.

4) Οἱ ἠσφαλισμένοι ἐν τῇ ἰδιωτικῇ ἀσφαλίσει εἶνε ἄτομα ἀνήκοντα εἰς τὰς εὐπόρους τάξεις ἢ τοῦλάχιστον εἰς τὰς μέσας. Αἱ ἐργατικαὶ τάξεις, σχεδὸν πανταχοῦ, δὲν ἀποτελοῦν πελατεῖαν τῶν ἰδιωτικῶν ἀσφαλιστικῶν ἐπιχειρήσεων. Καὶ αἱ μὲν «πραγματικά» ἀσφάλειαι εἶνε, ὡς ἐλέχθη, προφανές ὅτι δὲν εἶνε δυνατόν νὰ ἀφοροῦν τοὺς ἐργάτας καὶ τοὺς ἐν γένει μισθωτοὺς, ἀφοῦ ὑφ' οὗς ὄρους ἐργάζονται οὗτοι ἐν τῇ κεφαλαιοκρατικῇ ὀργανώσει εἶνε ἀδύνατον νὰ ἐξοικονομήσουν τὰ ἀπαιτούμενα διὰ τὴν ἀπόκτησιν κινητῆς ἢ ἀκινήτου περιουσίας ἀξίας νὰ ἀσφαλισθῇ. Οὐχὶ δὲ μόνον τοῦτο εἶνε ἀπολύτως ἀδύνατον, ἀλλ' οὐδ' εἶνε εὐκόλον νὰ στερηθοῦν μέρος τοῦ εἰσοδήματος τῆς καθημερινῆς των ἐργασίας διὰ νὰ ἀσφαλισθῶσιν ἔναντι προσωπικῶν κινδύνων, οἵτινες περιάγουν τὸν ἐργάτην εἰς ἀδυναμίαν ὅπως κερδίζη τὰ πρὸς τὸ ζῆν, εἴτε παροδικῶς (ἀσθένεια, ἀτύχημα), εἴτε διαρκῶς (γῆρας, ἀναπηρία). Μόνον ἡ Πολιτεία εἶνε εἰς θέσιν νὰ προνοήσῃ διὰ τὴν ἀντιμετώπισιν τῶν κινδύνων τούτων τῆς ζωῆς τοῦ ἐργαζομένου πληθυσμοῦ τῆς χώρας καὶ μόνον αὕτῃ δύναται καὶ νὰ περιορίσῃ τὴν εἰσφορὰν τῶν ἠσφαλισμένων εἰς κατώτατα ἐπίπεδα (ἐνισχύουσα ταύτην, εἴτε δι' ἰδίας εἰσφορᾶς, εἴτε δι' ὑποχρεωτικῆς εἰσφορᾶς τοῦ ἐργοδότη, ἢ καὶ διὰ τῶν δύο ὁμοῦ), ὥστε ὁ ἐργάτης νὰ μὴ ἀδυνατῇ ἀπολύτως νὰ συμβάλῃ εἰς τὴν λαμβανομένην ὑπὲρ αὐτοῦ πρόνοιαν.

Ὅπως ὁμως ἡ ἰδιωτικὴ ἀσφάλισις ἐνδιαφέρει πλὴν τῶν εὐπόρων καὶ τὰς μέσας τάξεις, οὕτω καὶ ἡ κοινωνικὴ εἶνε δυνατόν νὰ ἀφορᾷ πλὴν τῶν πενεστέρων—τῶν μισθωτῶν—καὶ ἄλλας μὴ εὐπόρους ἐπαγγελματικὰς τάξεις ὡς καὶ νὰ ἐπεκταθῇ ἐπὶ σύμπαντος τοῦ πληθυσμοῦ δεδομένης χώρας (λαϊκὴ ἢ ἐθνικὴ ἀσφάλισις, ὡς ἐν Σουηδίᾳ). Ἄλλ' ἀποβλέποντες εἰς τὸν σήμερον κρατοῦντα τύπον παρατηροῦμεν, ὅτι εἰς τὴν μεγάλην πλειονότητα τῶν Κρατῶν ἢ διὰ τῶν κοινωνικῶν ἀσφαλίσεων ἐξυπηρετουμένη τάξις εἶνε ἡ τῶν μισθωτῶν, τῶν παρεχόντων δηλαδὴ ἐξηρητημένην ἐργασίαν. Οὕτω καὶ ὁ ἐλληνικὸς νόμος 6298 ἄρθρον 2 λαμβάνει πρόνοιαν μόνον ὑπὲρ τῶν προσώπων, τὰ ὁποῖα ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς χώρας παρέχουν κατὰ κύριον ἐπάγγελμα ἐξηρητημένην ἐργασίαν ἢ ὑπηρεσίαν ἔναντι ἀμοιβῆς.

Ἡ τάξις ὁμως τῶν ἐργατῶν γῆς δὲν περιελήφθη μεταξὺ τῶν «ἀσφαλιζομένων» διὰ τοῦ νόμου 6298. Τοῦτο προήλθε κυρίως ὡς ἐκ τῆς κατὰ κανόνα συμπτώσεως εἰς τὸν Ἑλληνα ἀγρότην, λόγῳ τοῦ συστήματος τῆς μικροϊδιοκτησίας, τῆς ιδιότητος τοῦ ἐργοδότη καὶ τοῦ ἐργάτου. Τὴν εἰσφορὰν τοῦ μὴ ὑπάρχοντος ἐργοδότη θὰ ἦτο ἀδύνατον νὰ ἀντικαταστήσῃ συμμετοχὴ τοῦ Κράτους εἰς τὴν κάλυψιν τῶν παροχῶν, ἐὰν μάλιστα ληφθῆ ὑπ' ὄψιν ὅτι κατὰ τὰ 67 % αὐτοῦ ὁ πληθυσμὸς εἶνε γεωργικὸς, μαστιζόμενος ἀπὸ ἐλνοοσίαν κλπ. (μεγάλαι δαπάναι διὰ παροχὰς τοῦ κλάδου ἀσθενείας).

Ἡ κοινωνικὴ ἀσφάλις λοιπὸν—ὁσάκις δὲν ἀφορᾷ ὀλόκληρον τὴν κοινωνίαν—ἀπευθύνεται πρὸς ὠρισμένην τάξιν ἐν τῷ συνόλω τῆς—εἶνε ταξικὴ—ἐνῶ ἡ ἰδιωτικὴ ἀσφάλις ἀπευθύνεται εἰς ὄσους ἐκ τῶν εὐπόρων καὶ μέσων τάξεων εὐρίσκουν συμφέρον εἰς αὐτὴν—εἶνε ἀτομικὴ.

5) Ὁ ἀσφαλιζόμενος «κίνδυνος» εἶνε ἐν τῇ ἰδιωτικῇ ἀσφαλίσει πάντοτε ἀβέβαιος, εἴτε ὡς πρὸς τὸ ἐάν, εἴτε ὡς πρὸς τὸ πότε, εἴτε ὡς πρὸς τὴν ἔκτασιν. Ἡ ἀβεβαιότης ὁμως δύναται νὰ ἀφορᾷ καὶ μόνον τὴν διάρκειαν τῆς πληρωμῆς τοῦ ἀσφαλίστρου. Ἐν τῇ κοινωνικῇ ἀσφαλίσει ὁ κίνδυνος δὲν ἔχει πάντοτε τὸν χαρακτήρα τοῦτον. Συνηθέστατα βεβαίως καὶ εἰς αὐτὴν ὁ κίνδυνος οὔτε γνωστός εἶνε ἐκ τῶν προτέρων οὔτε ἀνάγεται εἰς τὸ παρελθὸν (π. χ. ἀτύχημα, ἀνεργία¹). Ὑπάρχουν ὁμως καὶ ἀσφαλιστικαὶ περιπτώσεις, καθ' ἃς ἡ ἐπέλευσις τοῦ ἀσφαλιζομένου γεγονότος εἶνε βεβαία καὶ παροῦσα ἔτι κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἐνάρξεως τῆς ἀσφαλιστικῆς σχέσεως, ὡς συμβαίνει ἐν τῇ ἀσφαλίσει κατὰ τῆς ἀσθενείας. Ἡ ἀσθένεια, σημειωτέον, θεωρεῖται σπουδαιότατος κλάδος τῶν κοινωνικῶν ἀσφαλίσεων, καθόσον ἡ καταπολέμησις (καὶ ἡ πρόληψις) ταύτης συντελεῖ τὰ μέγιστα εἰς τὴν ἐνίσχυσιν τῆς παραγωγικότητος τοῦ πληθυσμοῦ μιᾶς Χώρας.

---

1. Παρὰ τὴν σπουδαιότητα καὶ τὴν ἔκτασιν τῆς ἀνεργίας, αὕτη, διὰ λόγους, κυρίως, τοπικοὺς δὲν περιελήφθη μεταξὺ τῶν ἀσφαλιζομένων κινδύνων παρὰ τοῦ Ἰδρύματος τῶν Κοινωνικῶν Ἀσφαλίσεων. Ὑπὸ τοῦ νόμου 6298 «περὶ Κοινωνικῶν Ἀσφαλίσεων» προβλέπεται ἡ ἀσφάλις α) κατὰ τῆς ἀσθενείας β) κατὰ τῆς ἀναπηρίας, τοῦ γήρατος καὶ τοῦ θανάτου γ) κατὰ τῶν ἐπαγγελματικῶν ἀσθενειῶν δ) κατὰ τῶν ἀτυχημάτων ἐργασίας καὶ ε) κατὰ τῆς μητρότητος. Ἀρίστην ἀνάλυσιν τοῦ νόμου 6298 εὐρίσκει τις εἰς τὴν ἐξαίρετον ἐργασίαν τοῦ κ. Χρ. Ἀγαλλοπούλου, Γενικοῦ Διευθυντοῦ τοῦ Ἰδρύματος Κοιν. Ἀσφαλίσεων, ἐσχάτως κυκλοφορήσασαν ὑπὸ τὸν τίτλον «Αἱ Κοινωνικαὶ Ἀσφαλίσεις».

6) Ἐν τῇ ἰδιωτικῇ ἀσφάλισι καταβάλλει ἀσφάλιστρα διὰ τὸν ἀσφαλισθέντα «κίνδυνον» μόνος ὁ ἀσφαλιζόμενος (ἢ ὁ ὑπὲρ τρίτου συνιστῶν τὴν ἀσφαλιστικὴν σύμβασιν). Οὐδ' εἶνε ἄλλως νοητόν. Εἰς μίαν ἰδιωτικὴν ἀσφαλιστικὴν σύμβασιν δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ ὑποχρεωθῇ εἰς καταβολὴν τοῦ ἀνταλλάγματος (ἢ μέρους τούτου) τοῦ ἠσφαλισμένου κινδύνου ὁ μὴ ἀπολαύων τῶν παροχῶν. Ἐν τῇ κοινωνικῇ ἀσφάλισι, ἀντιθέτως, ὁ κανὼν εἶνε ὅτι ὁ ἠσφαλισμένος δὲν ὑπέχει μόνος τὴν ὑποχρέωσιν πρὸς καταβολὴν τοῦ ἀσφαλίστρου, «τῆς εἰσφορᾶς». Εἰς εἰσφορὰς ὑποχρεοῦνται καὶ ἄτομα οὐδεμίαν ἔχοντα ἀξίωσιν ἐκ τῆς ἀσφάλισεως, οὐδὲν δηλαδὴ δικαίωμα ἔχοντα εἰς παροχάς. Εἰς τὰς δαπάνας τῆς Ὑπηρεσίας τῆς ἀσφάλισεως μετέχουν ἄλλοῦ μὲν οἱ ἐργοδοτοὶ καὶ τὸ Κράτος συγχρόνως (π.χ. ἐν Γερμανίᾳ καὶ ἐν Πολωνίᾳ), ἄλλοῦ μόνον οἱ ἐργοδοτοὶ (π.χ. ἐν Αὐστρίᾳ, Ρουμανίᾳ καὶ Ἑλλάδι, ἔνθα τὸ Κράτος παρέχει μόνον τὴν ἐγγύησίν του διὰ τὴν σύναψιν δανείου παρὰ τοῦ Ἰδρύματος Κοινωνικῶν Ἀσφαλίσεων μέχρι 20 ἑκατομμυρίων) καὶ ἄλλοῦ μετέχει τῶν δαπανῶν μόνον τὸ Κράτος (π.χ. ἐν Νορβηγίᾳ καὶ Πορτογαλίᾳ). Ἡ ἐπιβαλλομένη ὑποχρέωσις εἰς τὸν ἐργοδότην βασίζεται εἰς τὴν ἀρχήν, καθ' ἣν ὁ δημιουργῶν ἀβεβαιότητα ἐπικίνδυνον διὰ νὰ ὠφεληθῇ αὐτὸς δέον νὰ συμβάλῃ εἰς τὴν ἀρωγὴν τῶν ἐκ ταύτης ζημιωθέντων. Ἡ δὲ συνεισφορὰ τοῦ Κράτους δικαιολογητικὴν βάσιν ἔχει τὴν κοινωνικὴν ἀλληλεξάρτησιν, τὸ γεγονός δηλαδὴ ὅτι τὸ σύνολον τῆς κοινωνίας ὠφελήθη ἐκ τῆς ἐργασίας τῶν προσώπων, τὰ ὁποῖα ἔχουν ἀνάγκην ἀρωγῆς. Ἐκεῖνο ὅμως ὅπερ εἶνε ἔτι πλέον χαρακτηριστικόν εἶνε ὅτι εἷς τινὰς Πολιτείας οἱ ἠσφαλισμένοι οὐδαμῶς συνεισφέρουν εἰς τὰς δαπάνας τῶν κοινωνικῶν ἀσφαλίσεων, τὸ δὲ βάρος τούτων ἔχουν οἱ ἐργοδοτοὶ εἴτε ἀποκλειστικῶς μόνον (π.χ. ἐν Ρωσίᾳ καὶ Ὀλλανδίᾳ) εἴτε μετὰ τοῦ Κράτους (π.χ. ἐν Ἰσπανίᾳ). Ἄλλ' ἐν ταῖς τελευταίαις ταύταις περιπτώσεσι δὲν πρόκειται πλέον περὶ κοινωνικῆς ἀσφάλισεως ἐν τῇ στενῇ ἐννοίᾳ, ἀλλὰ περὶ ἰδιοτύπου μορφῆς δημοσίας ἀντιλήψεως, ἔνθα, ὡς γνωστόν, ὁ κανὼν εἶνε ὅτι ὁ λαμβάνων παροχάς (ἐπιδόματα κλπ.) δὲν συνεισφέρει.

7) Δικαίωμα ἐν τῇ ἰδιωτικῇ ἀσφάλισι πρὸς λήψιν τῶν παροχῶν (ἢ ἀποζημιώσεων) ἔχουν τὰ συνάπτοντα τὴν ἀσφάλισιν πρόσωπα ἢ οἱ ὑπὲρ ᾧ συνήφθη ἡ ἀσφάλις τρίτοι. Ἡ ἔκτασις τῶν παροχῶν ποικίλλει καὶ ἐξαρτᾶται ἐκ τῶν ἀναγκῶν καὶ τῶν ὑπολογισμῶν ἐνὸς ἐκάστου τῶν ἀσφαλιζομένων. Τὰ ἐκ τῆς ἀσφαλιστικῆς δὲ συμβάσεως δικαίωματα εἶνε μὲν ἐλευθέρως ἐκχωρήσιμα εἰς ἄλλον, τρίτος ὅμως ἄνευ τῆς βουλήσεως τοῦ ἠσφαλισμένου δὲν δύ-

ναται νὰ ἀπολαύση παροχῶν. Ἐν τῇ κοινωνικῇ ἀσφάλισι συμβαίνουν ἐντελῶς τὰ ἀντίθετα: Ἐν πρώτοις, ἡ ἔκτασις τῶν παροχῶν δὲν ποικίλλει κατὰ τὰ ἄτομα. Αὐταὶ εἶνε ὁμοιόμορφοι δι' ὄλους, ἥτοι «τυπικαί» καὶ καθορίζονται ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ μέσου ὄρου τῶν ἀναγκῶν τῶν μισθωτῶν. Τὸ πρὸς λήψιν παροχῶν δικαίωμα τοῦ ἠσφαλισμένου εἶνε προσωποπαγές. Ὁ νόμος, ὅστις ὑποχρεωτικῶς ὑπάγει εἰς τὴν ἀσφάλισιν ὠρισμένης κατηγορίας προσώπων δὲν εἶνε δυνατὸν καὶ νὰ ἐπιτρέπη τὴν ἐκχώρησιν τῶν παροχῶν παρὰ τῶν δικαιούχων εἰς τρίτους, διότι τότε δὲν θὰ ἐπετυγχάνετο ὁ σκοπὸς τῆς ὑποχρεωτικῆς ἀσφάλισεως. Ἐξ ἄλλου, ἐπειδὴ ἡ κοινωνικὴ ἀσφάλισις ἐκπληροῖ εὐρὺν κοινωνικὸν σκοπὸν, ὅστις δὲν ἐπιτυγχάνεται πλήρως, ἐὰν αἱ παροχαὶ περιορισθοῦν προσωπικῶς εἰς μόνους τοὺς ἐργαζομένους, κατὰ κανόνα αὐταὶ (ἢ μᾶλλον μέρος τούτων) ἐπεκτείνονται εἰς τὰ πρόσωπα τῆς οἰκογενείας—σύζυγον, τέκνα κλπ.—τῶν ἀμέσως ἠσφαλισμένων, εἰς τοὺς λεγομένους ἐμμέσους ἠσφαλισμένους. Καὶ τὰ πρόσωπα δὲ ταῦτα ἔχουν, ὡς πρὸς τὰς προβλεπομένης παροχάς, ἴδιον δικαίωμα αὐστηρῶς προσωποπαγές.

8) Ἀλλὰ καὶ λόγοι καταγωγῆς χωρίζουν τὴν μίαν ἀσφάλισιν ἀπὸ τὴν ἄλλην. Ἡ ἰδιωτικὴ ἀσφάλισις προῆλθεν ἐκ τῆς ἀποταμιεύσεως, ἐν ἣ, προϊόντος τοῦ χρόνου, ἐγένοντο διάφοροι ἐξελικτικοὶ νεωτερισμοὶ βασισθέντες εἰς τὴν σκέψιν ὅτι ἀντὶ τῆς παρακράτησεως σημαντικοῦ ποσοῦ ἐκ τοῦ εἰσοδήματος τῆς ἐργασίας πρὸς ἀποταμίευσιν θὰ ἦτο φρονιμώτερον διὰ τὰ ἄτομα νὰ ἀσφαλίζονται. Πολλὰ δάνεια, ἐξ ἄλλου, τῶν μεσαιωνικῶν πόλεων, συνεφωνεῖτο, ὅπως ἀποδοθοῦν ὑπὸ μορφήν ἰσοβίων προσόδων εἰς τὸν πιστωτὴν ἢ τρίτον, μετατρέπόμενα οὕτω εἰς ἀσφαλείας ζωῆς. Ἡ σημερινὴ ὅμως ἐξειλιγμένη μορφή τῆς ἰδιωτικῆς ἀσφάλισεως ἔχει τὴν καταγωγὴν της εἰς τὰς κατὰ τὸν 14ον αἰῶνα ἀναπτυχθείσας ἀσφαλείας ἐναντίον τῶν θαλασσίων κινδύνων.

Αἱ κοινωνικαὶ ἀσφαλίσεις, ἀντιθέτως, ἐγεννήθησαν ἀπὸ τὰ βοηθήματα, τὰ ὁποῖα αἱ συντεχνίαι τεχνῶν καὶ ἐπαγγελμάτων παρεῖχον εἰς τὰ μέλη των ἐν περιπτώσει ἀσθενείας ἢ εἰς τὰς χήρας καὶ τὰ τέκνα τῶν ἀποθανόντων καὶ ἀπὸ τὴν ὑπὲρ τῶν πτωχῶν δημοσίαν ἀντίληψιν, τὴν ὁποῖαν ἐλάμβανον αἱ κοινότητες καὶ τὸ κράτος. Καὶ αἱ διανομαὶ ὅμως αὐταὶ καὶ τὰ βοηθήματα ἐξαφανίζονται ἅμα τῇ ἐπικρατήσει τῶν ἀρχῶν τοῦ φιλελευθερισμοῦ καὶ τῇ συνεπείᾳ τούτων καταργήσει τῶν συντεχνιῶν καὶ ἀναπτύξει τῆς κεφαλαιοκρατίας. Ἀλλ' ἡ κεφαλαιοκρατία, δημιουργήσασα τὴν «ἐργατικὴν τάξιν» κερδίζουσαν δυσκόλως τὰ πρὸς τὸ ζῆν

καὶ ἀδυνατοῦσαν ἐπομένως νὰ προνοήσῃ διὰ τὰ ἀπρόοπτα τοῦ βίου, ἦτο ἐπόμενον νὰ ὀδηγήσῃ, πρὸς ἄμβλυνσιν τῶν ἀντιθέσεων, εἰς τὴν κοινωνικὴν ἀσφάλισιν.

*
* *

Ἐκ τῆς γενομένης ἀνωτέρω ἀντιπαραβολῆς μεταξὺ τῶν δύο μορφῶν τῆς ἀσφαλίσεως, φαίνεται ὅτι αἱ ἐπιχειρήσεις ἰδιωτικῆς ἀσφαλίσεως, αἱ ἀσφαλιστικαὶ δηλαδὴ ἑταιρεῖαι, καίπερ θιγόμεναι ἐκ τῆς ὑπάρξεως καὶ λειτουργίας τοῦ Ἰδρύματος Κοινωνικῶν Ἀσφαλίσεων, ἐξακολουθοῦν νὰ διατηροῦν μέγα μέρος τοῦ ἀνεκαθεν οἰκείου εἰς αὐτὰς κύκλου ἐργασιῶν. Καὶ ὡς πρὸς μὲν τοὺς κλάδους τῆς ἀσφαλίσεως τοῦ πλοῦτου—τὰς πραγματικὰς ἀσφαλείας—εἶνε πρόδηλον, ἐξ ὧν ἐλέχθησαν, ὅτι οὐδαμῶς θίγονται αἱ Ἰδιωτικαὶ Ἀσφάλειαι, καθόσον αἱ Κοινωνικαὶ Ἀσφαλίσεις δὲν ἀσφαλίζουν τοὺς πραγματικοὺς κινδύνους. Οἱ ἄλλοι ἀσφαλιστικοὶ κλάδοι, ζωῆς κλπ., ἐλάχιστα ἐπηρεάζονται, διότι οἱ ὑπὸ τῶν Κοινωνικῶν Ἀσφαλίσεων ἠσφαλισμένοι εἶνε, ὡς εἶπομεν, κυρίως, πρόσωπα μὴ δυνάμενα νὰ ἀσφαλισθῶσιν ἄλλως. Ὁ κλάδος, ὅστις πλήττεται πραγματικῶς εἶνε ὁ τοῦ ἀτυχήματος, δεδομένου ὅτι σήμερον οἱ μεγάλοι ἐργοδότες εἶναι ἠσφαλισμένοι κατὰ τῶν ἀτυχημάτων τῶν συμβαινόντων εἰς τοὺς ἐργάτας των. Ἐφεξῆς οἱ ἐργοδότες, καταβάλλοντες ἀναγκαστικὴν εἰσφορὰν εἰς τὸ Ἰδρυμα Κοινωνικῶν Ἀσφαλίσεων θὰ γνωρίζουν, ὅτι ὁ τυχὸν ἐν τῇ ἐπιχειρήσει των παθὼν θὰ αἰτήσῃ παροχὰς ἀπ' αὐτὸ τοῦτο τὸ Ἰδρυμα Κοινωνικῶν Ἀσφαλίσεων.

Σωτ. I. Ἀγαπητίδης

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑΙ

I. ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ ΤΡΑΠΕΖΙΚΩΝ ΓΡΑΜΜΑΤΙΩΝ

(εις εκατομμύρια)

	Γερμανία		Βουλγαρία	Ἡνωμένοι Πολιτεῖαι	Γαλλία	Ἰταλία	Ρουμανία	Μεγάλη Βρετανία	Γιουγκοσλαβία
	Μάρκα		Λέβα	Δολλάρ	Φράγ.	Λιρέτ.	Λεΐ	Λίραι	Δηνάρ.
1935 III	3.664	396	2.140	5.493	83.044	12.894	21.904	381.4	4.432
IV	3.711	395	2.173	5.478	82.352	12.891	21.786	393.2	4.435
V	3.810	384	2.123	5.539	82.776	12.878	20.937	390.4	4.446
VI	3.895	373	2.152	5.568	82.099	13.029	21.261	396.9	4.473
VII	3.878	396	2.133	5.518	81.128	13.858	21.234	408.3	4.513
VIII	4.032	396	2.266	5.629	82.240	14.095	21.751	399.6	4.661
IX	4.143	399	2.408	5.683	82.399	15.273	21.993	398.2	4.777
X	4.159	399	2.413	5.713	83.306	15.271 α)	22.430	399.9	4.916
XI	4.186	397	2.303	5.846	82.447	...	22.329	401.3	4.838
XII	4.285	398	2.497	5.882	81.150	15.456	23.127	424.5	4.890
1936 I	4.098	398	2.177	5.737	81.503	...	22.298	397.1	4.848
II	4.177	399	2.113	5.846	81.239	...	22.127	399.9	6.930
III	4.267	398	2.293	5.877	83.197	14.490 β)	23.056	406.5	4.904
IV	4.348	397	2.252	5.886	82.557	...	22.401	416.9	4.824
V	4.430	397	2.247	5.952	84.705	...	21.983	426.1	4.844
VI	4.389	396	2.453	...	85.106	...	...	434.8	4.833

α) 20/X
β) 20/III

II. ΚΑΛΥΜΜΑ ΕΙΣ ΧΡΥΣΟΝ ΚΑΙ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑ

(εις εκατομμύρια)

	Γερμαν.		Βουλγ.		Ἡν. Πολ.	Γαλλία			Ἰταλία		Ρουμανία		Μεγ. Βρ.	Γιουγκοσλ.		
	Χρυσός	Ἀπαιτ. ἔξ.	Χρυσός	Ἀπαιτ. ἔξ.		Χρυσός	Χρυσός	Ἀπαιτήσεις ἔξωτερου		Χρυσός	Ἀπαιτήσεις ἔξωτερου	Χρυσός		Ἀπαιτήσεις ἔξωτερου	Χρυσός	Χρυσός
					1)			2)								
	Μάρκα	Λέβα	Δολ.		Φράγκα	Λιρέτται	Λεΐ	Λίρ.	Δηνάρ.							
1935																
I	80	5 1.547	-65	8.391	82.014	10	952	5.822	1.773	82	8.704	1.642	91	193.1	1.251	33
II	80	5 1.547	-82	8.527	82.040	10	951	5.824	1.773	50	8.772	1.642	92	193.1	1.260	29
III	81	4 1.552	-43	8.567	82.635	10	1.007	5.825	1.773	52	8.819	1.642	91	193.1	1.266	44
IV	82	4 1.568	-67	8.710	80.933	9	1.056	5.827	1.773	54	8.861	1.642	91	193.1	1.282	62
V	82	4 1.583	-75	8.858	71.779	976	1.174	5.829	1.773	54	8.889	1.642	91	193.4	1.332	26
VI	86	4 1.583	-87	9.115	71.017	7	1.203	5.589	1.773	295	8.920	1.642	91	193.3	1.346	19
VII	94	6 1.583	-87	9.143	71.277	9	1.231	5.258	1.773	355	8.953	1.642	92	192.8	1.341	25
VIII	95	5 1.583	-82	9.203	71.742	7	1.229	4.704	1.773	438	8.999	1.646	91	194.1	1.342	32
IX	95	6 1.583	-73	9.368	71.952	8	1.225	4.251	1.773	392	9.042	1.646	91	194.4	1.351	45
X	88	6 1.583	-117	9.693	71.990	8	1.254	3.937	1.773	379	9.074	1.646	91	195.5	1.379	53
XI	88	5 1.583	-113	9.920	66.191	106	1.279	...	...	...	9.110	1.646	91	198.4	1.426	25
XII	82	5 1.591	1.903	10.125	66.296	10	1.318	3.027	1.773	367	9.156	1.646	91	200.7	1.432	33
1936																
I	77	5 1.591	-87	10.182	65.223	9	1.315	...	...	...	9.192	1.646	55	201.1	1.461	31
II	72	5 1.591	-90	10.167	65.789	6	1.303	...	...	...	9.238	1.646	9	201.4	1.480	16
III	72	5 1.591	-101	10.184	65.587	8	1.289	...	...	...	9.282	1.646	—	201.4	1.490	13
IV	70	5 1.591	-118	10.225	61.937	5	1.300	...	...	...	9.324	1.646	—	203.5	1.497	11
V	70	5 1.607	-121	10.401	57.022	139	1.287	...	...	...	9.358	1.646	—	207.3	1.522	16
VI	72	5 1.607	-121	...	53.999	20	1.277	...	...	...	...	...	...	217.3	1.531	17

1) Διαθέσιμα ὄψεως.

2) Ἀπαιτήσεις ἔξωτερου ἐπὶ βραχεῖα προθεσμία.

ΕΞΕΛΙΞΙΣ ΤΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΕΝΕΦ
ΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ
κατὰ τὸ τετράμηνο

ΕΝΕΦ

		31 Δ/βρίου 1933	Ἀπρίλιος 1936
1.	Χρυσὸς καὶ ἔξωτ. συνάλλαγμα	4.018.471.735.—	3.330.384.938.—
2.	Δάνεια Δημοσίου εἰς χρυσὸν	640.507.241.—	566.696.639.—
3.	Ἔτερον ἔξωτερ. συνάλλαγμα	2.007.649.—	3.796.489.—
4.	Κερματικὰ ἑλλην. νομίσματα	195.367.007.—	185.481.412.—
5.	Συνάλ. καὶ γραμμάτια ἔσωτ.	186.965.607.—	278.539.519.—
6.	Πιστώσεις	3.131.694.141.—	4.861.296.689.—
7.	Χρέος τοῦ Δημοσίου	2.714.111.162.—	3.605.111.162.—
8.	Ἐπενδύσεις	371.199.383.—	299.426.901.—
9.	Κτίρια Τραπεζῆς καὶ ἐγκατασ.	141.453.608.—	176.033.820.—
10.	Ἔτερα στοιχεῖα ἐνεργητικοῦ	676.282.716.—	587.645.451.—

ΠΑΘΗ

11.	Κεφάλαιον καταβεβλημένον	400.000.000.—	400.000.000.—
12.	Ἀποθεματικά	66.724.549.—	78.392.559.—
13.	Τμήμα τακτικοῦ ἀποθεματικοῦ εἰς ἀντίκρουσμα ἀποσβεννυμένου μέρους τῆς ἐκ λιρ. Ἀγγλ. ζημίας (N. 5305)	30.000.000.—	30.000.000.—
14.	Τραπ. γραμμ. ἐν κυκλοφορίᾳ	5.448.848.600.—	5.790.644.600.—
15.	Ἔτεροι ὑποχρ. ὄψεως εἰς δρ.	5.423.756.865.—	5.948.948.538.—
16.	Καταθ. εἰς δρ. ὑπὸ προθεσίαν	—	—
17.	Ἐπὶ ὑποχρ. εἰς ἔξωτ. συνάλλαγμα	66.275.895.—	256.166.257.—
18.	Ἔτεροι ὑποχρεώσεις	642.454.343.—	1.390.261.068.—

ΓΗΤΙΚΟΥ ΚΑΙ ΠΑΘΗΤΙΚΟΥ
ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
Ἀπριλίου — Ἰουλίου 1936

ΓΗΤΙΚΟΝ

Μάϊος 1936	Ἰούνιος 1936	Ἰούλιος 1936	Διαφορά μεταξύ Δ/βρίου 1933 καὶ Ἰουλίου 1936+ῆ—
3.260.705.554.—	3.034.028.470.—	2.824.419.905.—	+1.194.051.830.—
566.696.639.—	566.696.639.—	566.440.078.—	—74.067.163.—
4.346.490.—	5.004.818.—	5.317.874.—	+3.310.225.—
192.972.151.—	189.217.317.—	188.854.975.—	—6.512.032.—
281.775.621.—	286.175.008.—	314.895.818.—	+127.930.211.—
4.848.061.050.—	5.368.280.572.—	5.384.103.357.—	+2.252.409.216.—
3.605.111.162.—	3.605.111.162.—	3.605.111.162.—	+891.000.000.—
299.426.901.—	499.354.901.—	499.354.901.—	+128.155.518.—
176.179.345.—	176.908.734.—	177.100.344.—	+35.646.736.—
741.689.120.—	863.632.048.—	723.662.260.—	+47.379.544.—

ΤΙΚΟΝ

400.000.000.—	400.000.000.—	400.000.000.—	—
78.392.559.—	78.392.559.—	78.392.559.—	+11.668.010.—
30.000.000.—	30.000.000.—	30.000.000.—	—
5.640.777.200.—	5.608.441.250.—	5.396.183.800.—	—52.664.800.—
6.153.813.170.—	6.596.591.344.—	6.493.371.773.—	+1.069.614.908.—
—	—	—	—
271.199.682.—	193.268.533.—	186.766.597.—	+120.490.702.—
1.402.781.424.—	1.687.715.985.—	1.704.545.949.—	+1.062.091.606.—

ΤΙΜΑΡΙΘΜΟΣ ΧΟΝΔΡΙΚΗΣ ΠΩΛΗΣΕΩΣ *

	•Ηνωμένα Πολιτεία	Γαλλία	•Ιταλία	Μεγάλη Βρετανία	Γερμανία	Γιουγκοσλαυία	Βουλγαρία	•Ελλάς
1926	104.	110.8		108.5	98.0	99.4	85.5	—
1927	100.1	102.4		103.7	100.3	102.8	87.5	—
1928	101.5	102.9	104.8	102.8	102.8	105.6	93.9	—
1929	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
1930	90.7	88.4	89.3	87.5	90.8	86.1	80.9	90.9
1931	76.6	80.0	78.1	76.8	80.8	72.5	67.7	81.2
1932	68.0	68.2	73.0	74.9	70.3	64.8	60.1	97.5
1933	69.3	63.6	66.5	75.0	68.0	64.0	52.8	110.3
1934	78.7	60.0	65.0	77.1	71.7	62.8	54.3	108.7
1935 I	82.7	55.8	65.0	77.3	73.7	64.1	55.2	110.2
II	83.4	54.7	65.7	77.1	73.5	63.5	55.0	109.7
III	83.2	53.4	67.3	76.1	73.4	62.6	54.9	110.3
IV	84.1	53.6	68.7	76.6	73.5	62.5	56.5	109.7
V	84.2	54.2	69.8	77.2	73.5	63.6	55.3	109.0
VI	83.7	52.6	71.0	77.4	73.8	63.5	55.0	108.6
VII	83.3	51.4	71.3	77.1	74.2	62.9	54.9	109.7
VIII	84.5	52.6	72.4	77.4	74.6	64.4	54.7	110.3
IX	84.7	53.0	...	78.5	74.6	67.4	55.1	110.9
X	84.5	54.5	...	79.8	74.9	69.6	57.0	112.6
XI	84.6	55.5	...	79.9	75.1	70.8	57.2	112.6
XII	84.9	56.5	...	80.0	75.4	71.2	57.1	113.7
1936 I	84.6	57.3	..	80.4	75.5	70.7	56.3	112.9
II	84.6	59.3	...	80.3	75.5	69.6	55.8	113.4
III	83.5	60.0	...	80.3	75.5	70.0	55.4	113.2
IV	83.6	59.2	...	80.5	75.6	68.7	56.8	112.3
V	82.5	59.6	...	80.5	75.7	66.6	56.7	111.3
VI	...	60.3	...	81.1	...	65.0	...	...

* Βάσις 1929 = 100.

ΕΠΙΣΗΜΟΣ ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΤΙΚΟΣ ΤΟΚΟΣ

	Γερμανία	Βουλγαρία	•Ην. Πολιτεία	Γαλλία	•Ιταλία	Ρουμανία	Μεγάλη Βρετανν.	Γιουγκοσλαυία	•Ελλάς
1935 V	4	7	1.5	2.5	3.5	4.5	2	6.5	7
VI	4	7	1.5	2.5	3.5	4.5	2	5	7
VII	4	7	1.5	3.5	3.5	4.5	2	5	7
VIII	4	6	1.5	3	4.5	4.5	2	5	7
IX	4	6	1.5	3	5	4.5	2	5	7
X	4	6	1.5	3	5	4.5	2	5	7
XI	4	6	1.5	6*	5	4.5	2	5	7
XII	4	6	1.5	5	5	4.5	2	5	7
1936 I	4	6	1.5	4	5	4.5	2	5	7
II	4	6	1.5	3.5	5	4.5	2	5	7
III	4	6	1.5	5	5	4.5	2	5	7
IV	4	6	1.5	5	5	4.5	2	5	7
V	4	6	1.5	6	4.5	4.5	2	5	7
VI	4	6	1.5	4α)	4.5	4.5	2	5	7
ΙΟ/VIΙ	4	6	1.5	3	4.5	4.5	2	5	7

α) 23 - 24/VI : 5 0/0.